

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kurios šalies įstatymai taikomi?

Kurios šalies įstatymai taikomi?

Rumunija

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Nacionaliniai tarptautinės privatinės teisės šaltiniai Rumunijoje: Konstitucija, Civilinio kodekso VII antraštinė dalis ir Civilinio proceso kodeksas, taip pat įvairūs specialieji įstatymai, susiję su tarptautine privatine teise dėl užsienio piliečių, įmonių, prekybos registras, pilietybė.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

Hagos tarptautinės privatinės teisės konferencijos konvencijos dėl civilinio proceso, reikalavimo legalizuoti dokumentus panaikinimo, dokumentų įteikimo, įrodymų rinkimo, galimybės kreiptis į teismus palengvinimo, civilinių tarptautinio vaikų grobimo aspektų, vaikų apsaugos, įvaikinimo, teismo pasirinkimo ir išlaikymo prievolių.

Europos Tarybos konvencijos dėl komercinio arbitražo, teismo sprendimų bylose dėl vaikų globos pripažinimo ir vykdymo, informacijos dėl užsienio teisės, įvaikinimo, ne santuokoje gimusių vaikų teisinio statuso ir pilietybės.

Jungtinių Tautų konvencijos dėl moterų ir vaikų teisių klausimų, vaiko išlaikymo išieškojimo užsienyje, arbitražo, imuniteto, vežimo, intelektinės nuosavybės, deliktinės atsakomybės, civilinės atsakomybės už taršos padarytą žalą, įlaipinimo, senaties terminų ir pirkimo-pardavimo sutarčių.

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Rumunija yra sudariusi sutartis dėl teisinės pagalbos civilinėse bylose su Albanija, Alžyru, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Egiptu, Graikija, Ispanija, Italija, Jungtine Karalyste, Kinija, Kuba, Lenkija, Makedonija, Maroku, Moldova, Mongolija, Pietų Korėja, Prancūzija, Rusija, Serbija, Sirija, Slovakija, Slovėnija, Tunisu, Turkija, Ukraina ir Vengrija.

2 Kolizinių normų taikymas

Užsienio teisės taikymu teisiniams santykiams, turintiems tarptautinį elementą, teismas gali remtis savo iniciatyva arba tai gali padaryti suinteresuotoji šalis. Būdamas aktyvus, teismas gali savo iniciatyva iškelti užsienio teisės taikymo klausimą, kurį šalis aptartų, jei Rumunijos kolizinėje normoje daroma nuoroda į šią teisę. Be to, bet kuris suinteresuotasis asmuo gali remtis užsienio teise teisme pagal prieinamumo principą.

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Užsienio teisę sudaro materialinės teisės nuostatos (įskaitant kolizines normas), nebent šalys nusprendė pasirinkti taikytiną užsienio teisę; atvejai, kai užsienio teisė taikoma teisinių veiksmų ir sutartinių prievolių formai, taip pat kiti tarptautinėse konvencijose, kurių šalis yra Rumunija, Europos Sąjungos teisėje arba įstatymo numatyti specialūs atvejai.

Jei užsienio teisėje nukreipiama atgal į Rumunijos teisę arba kitos valstybės narės teisę, taikoma Rumunijos teisė, nebent būtų aiškiai numatyta kitaip.

Žr. Civilinio kodekso 2559 ir 2560 straipsnius.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Užsienio teisę sudaro materialinės teisės nuostatos (įskaitant kolizines normas), nebent šalys nusprendė pasirinkti taikytiną užsienio teisę; atvejai, kai užsienio teisė taikoma teisinių veiksmų ir sutartinių prievolių formai, taip pat kiti tarptautinėse konvencijose, kurių šalis yra Rumunija, Europos Sąjungos teisėje arba įstatymo numatyti specialūs atvejai.

Jei užsienio teisėje atgal nukreipiama į Rumunijos teisę arba kitos valstybės narės teisę, taikoma Rumunijos teisė, nebent būtų aiškiai numatyta kitaip.

Žr. Civilinio kodekso 2559 ir 2560 straipsnius.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Atvejai, kai ankstesnė teisė visada taikoma, net jei pasikeičia siejamasis veiksnys, apima: paskutinės pilietybės valstybės teisę (sprendimas, kuriuo konstatuojama preziumuojama mirtis ar dingimas be žinios); teisę, kuri vaiko gimimo dieną taikoma vaiko tėvų santuokos padariniams (santuokinio vaiko giminytės ryšiai); vaiko nacionalinę teisę nuo jo gimimo dienos (nesantuokinio vaiko giminytės ryšiai).

Jei ankstesnė teisė viršesnė už naująją teisę, net jei pasikeičia siejamasis veiksnys: valstybės, į kurią buvo (turi būti) išsiųstas turtas, teisė; asmens, kuriam tenka labiausiai būdinga pareiga, gyvenamosios vietos ar buveinės teisė, taikytina sudarant sutartį (glaudžiausių ryšių, kylančių iš sutarties, nustatymas).

Atvejai, kai gali būti taikoma naujoji arba ankstesnė teisė, jei pasikeičia siejamasis veiksnys: kilnojamojo turto buvimo vietos tuo metu, kai atsiranda teisinė aplinkybė, dėl kurios atsirado ar išnyko teisė (daiktinių teisių atsiradimas, perdavimas ar išnykimas), teisė; teisė, taikytina tuo metu ir toje vietoje, kurioje yra skelbiamos reklamos formos (kilnojamas turtas, kuris anksčiau perkeltas ar kurį numatoma vėliau perkelti į kitą šalį); valstybės, kurioje turtas yra valdomo laikotarpio pradžioje, teisė arba valstybės, į kurią jis buvo perkeltas (svetimas valdymas), teisė.

Atvejai, kai taikytina palankesnė teisė, jei pasikeičia siejamasis veiksnys: jei pasiekus pilnametystę pasikeičia pilietybė; jei tai susiję su nesantuokinio vaiko giminytės ryšiais (jei vaikas gimimo metu turi dvi pilietybes).

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Užsienio teisė netaikoma, jei pagal Rumunijos tarptautinę privatinę teisę ja pažeidžiama viešoji tvarka (pavyzdžiui, jei rezultatas yra nesuderinamas su pagrindiniais Rumunijos ar Europos Sąjungos teisės principais ir pagrindinėmis žmogaus teisėmis) arba jei ši užsienio teisė tapo vykdytina dėl sukčiavimo pagal Rumunijos teisę. Jei užsienio teisė netaikoma, taikoma Rumunijos teisė.

Išimtiniais atvejais teisės, nustatytos pagal nacionalines tarptautinės privatinės teisės taisykles, vykdymo užtikrinimas negalimas, jei teisiniai santykiai turi labai menką ryšį su šia teise. Tokiu atveju taikoma glaudžiausiai su teisiniu santykiu susijusi teisė.

Viršenybę turi privalomosios Rumunijos teisės nuostatos, kuriomis reglamentuojami tarptautinį elementą turintys teisiniai santykiai. Privalomosios kitos valstybės teisės nuostatos taip pat gali būti tiesiogiai taikomos tarptautinį elementą turinčiam teisiniui santykiui reglamentuoti, jei teisinis santykis yra glaudžiai susijęs su šios valstybės teise ir tai yra būtina dėl šalių teisėtų interesų.

Žr. Civilinio kodekso 2564 ir 2566 straipsnius.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Užsienio teisės turinį nustato teismas, gavęs patvirtinimus iš šią teisę nustačiusių valstybės įstaigų kaip eksperto išvadą ar kitu atitinkamu būdu. Šaliai, kuri remiasi užsienio teise, gali tekti įrodyti jos turinį.

Žr. Civilinio kodekso 2562 straipsnį; Įstatymo Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse bylose 30 straipsnį, 1968 m. Londone sudarytą Europos konvenciją dėl informacijos apie užsienio teisę ir dvišales sutartis, sudarytas su 1.3 punkte nurodytomis valstybėmis.

3 Kolininės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Teisės akto turinys nustatomas remiantis šalių ar teisės akto autoriaus pasirinkta teise. Šalys gali pasirinkti visam teisiniam dokumentui ar tik jo daliai taikytiną teisę.

Jei šalys nepasirinko taikytinos teisės, taikoma valstybės, su kuria teisinis dokumentas yra glaudžiausiai susijęs, teisė (asmens, kuriam tenka labiausiai būdinga pareiga, ar akto autoriaus įprastinės gyvenamosios vietos ar buveinės valstybės teisė, taikoma akto sudarymo dieną), o jei ši teisė negali būti nustatyta, – teisinio dokumento sudarymo vietos teisė.

Formalūs teisiniam dokumentui taikomi reikalavimai nustatomi pagal jo esmei taikomą teisę. Dokumentas laikomas galiojančiu, jei jis atitinka kurioje nors vienoje iš šių teisių nustatytas sąlygas: dokumento parengimo vietos teisės; su dokumentu sutikusių asmens pilietybės ar įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisės; arba teisės, taikytinos pagal teisinio dokumento galiojimą tikrinančios valdžios institucijos tarptautinę privatinę teisę.

Sutartinėms prievolėms taikytina teisė nustatoma pagal Europos Sąjungos taisykles, o jei klausimas nepatenka į jų taikymo sritį – nacionalines nuostatas, susijusias su atitinkamam teisiniam dokumentui taikytina teise, nebent tarptautinėse konvencijose ar specialiosiose nuostatose numatyta kitaip.

Žr. Civilinio kodekso 2640–2646 straipsnius.

3.2 Nesutartinės prievolės

Nesutartinėms prievolėms taikytina teisė nustatoma pagal Europos Sąjungos teisės taisykles, o jei klausimas nepatenka į jų taikymo sritį – pagal ankstesniam šalių teisiniam santykiui taikytiną teisę, nebent tarptautinėse konvencijose ar specialiosiose nuostatose numatyta kitaip.

Reikalavimams dėl teisių gynimo priemonių, grindžiamiems privatumo ir teisių, susijusių su asmeniu, pažeidimu nukentėjusio asmens pasirinkimu taikoma: nukentėjusio asmens įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė; žalingų pasekmių atsiradimo vietos valstybės teisė arba žalą sukėlusio asmens įprastinės gyvenamosios vietos ar buveinės valstybės teisė.

Teisei atsakyti į pažeidimus, susijusius su asmeniu, taikoma leidinio išleidimo ar programos transliacijos vietos valstybės teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2641 ir 2642 straipsnius.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksniumu) susiję jo aspektai

Asmens vardui ir pavardei taikoma jo nacionalinė teisė. Vaiko vardo ir pavardės nustatymui jo gimimo metu pasirinktinai taikoma bendros abiejų tėvų ir vaiko pilietybės valstybės teisė arba valstybės, kurioje vaikas gimė ir gyveno nuo gimimo, teisė.

Fizinio asmens gyvenamajai vietai taikoma nacionalinė teisė.

Fizinių asmenų santuokiniam statusui ir veiksniumi taikoma jų nacionalinė teisė. Specialiems neveiksnumo aspektams, susijusiems su konkrečiu teisiniu santykiu, taikoma šiam teisiniam santykiui taikytina teisė. Subjektiškumo atsiradimas ir panaikinimas nustatomas pagal kiekvieno asmens nacionalinę teisę.

Visiškai veiksnaus asmens priežiūrai taikoma valstybės, kurioje globos nustatymo dieną arba kitos apsaugos priemonės taikymo dieną buvo šio asmens įprastinė gyvenamoji vieta, teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2570, 2572–2576 ir 2578–2579 straipsnius.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Santuokinių vaikų giminystės ryšiai nustatomi pagal teisę, kuri vaiko gimimo dieną taikoma bendriesiems jo tėvų santuokos padariniams. Jei tėvų santuoka pasibaigė ar buvo nutraukta prieš gimstant vaikui, taikoma santuokos pasekmėms jos pabaigos ar nutraukimo dieną taikytina teisė. Tai taikoma ir santuokoje gimusio vaiko tėvystės neigimui, taip pat vardo vaikui suteikimui.

Nesantuokinio vaiko giminystės ryšiai nustatomi pagal vaiko nacionalinę teisę, taikomą nuo jo gimimo dienos giminystės ryšių pripažinimui ir jų padariniams, taip pat giminystės ryšių pripažinimo ginčijimui. Jei vaikas turi daugiau nei vieną (kitą, nei Rumunijos) pilietybę, vaikui taikoma jam palankiausia pilietybės teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2603–2606 straipsnius.

3.4.2 Įvaikinimas

Esminės sąlygos, kurių reikalaujama įvaikinimui užbaigti, nustatomos pagal įtėvio (įmotės) ir numatomo įvaikinti vaiko nacionalinę teisę. Jos taip pat turi atitikti abiem sistemoms privalomas sąlygas, nustatytas ir vienoje, ir kitoje nacionalinėje teisėje. Esminės sąlygos, taikomos bendrai įvaikinantiems sutuoktiniams, arba jei vienas iš sutuoktinių įvaikina kito sutuoktinio vaiką, nustatytos bendriesiems santuokos padariniams taikytinoje teisėje.

Įvaikinimo padariniams, įtėvių ir įvaikių santykiams ir įvaikinimo nutraukimui taikoma vieno iš įtėvių nacionalinė teisė, o jei įvaikina abu sutuoktiniai – bendriesiems santuokos padariniams taikytina teisė.

Įvaikinimo formai taikytina valstybės, kurios teritorijoje įvaikinama, teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2607–2610 straipsnius.

3.5 Santuoka, nesutuokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

Esminiai reikalavimai, taikomi santuokos sudarymui, nustatyti nacionalinėje kiekvieno iš būsimų sutuoktinių teisėje, taikomoje santuokos sudarymo dieną.

Santuokos sudarymo formai taikoma santuokos sudarymo vietos valstybės teisė.

Teisiniams santuokos sudarymo reikalavimams taikoma teisė taip pat taikoma santuokos negaliojimui ir šio negaliojimo padariniams.

Bendriesiems santuokos padariniams taikoma sutuoktinių bendros įprastinės gyvenamosios vietos teisė, o *in absentia* – sutuoktinių bendros pilietybės valstybės teisė. Jei sutuoktiniai neturi bendros pilietybės, taikoma santuokos sudarymo vietos valstybės teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2585–2589 straipsnius.

3.5.2 Nesutuokusios poros (sugyventiniai) ir partnerystė

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Rumunija taiko Reglamentą „Roma III“.

Pagal nacionalinę teisę sutuoktiniai gali tarpusavio susitarimu pasirinkti santuokos nutraukimui taikytiną teisę: sutuoktinių bendros įprastinės gyvenamosios vietos susitarimo dėl pasirinktos taikytinos teisės sudarymo dieną teisę; paskutinės bendros įprastinės sutuoktinių gyvenamosios vietos valstybės teisę, jei bent vienas iš sutuoktinių vis dar ten gyvena tuo metu, kai yra sudaromas susitarimas dėl pasirinktos taikytinos teisės; bet kurio sutuoktinio pilietybės valstybės teisę; valstybės, kurioje sutuoktiniai gyveno bent 3 metus, teisę arba Rumunijos teisę.

Susitarimas dėl santuokos nutraukimui taikytinos teisės gali būti sudarytas arba iš dalies pakeistas ne vėliau kaip kreipimosi į instituciją, atsakingą už sprendimą dėl santuokos nutraukimo, dieną. Tačiau teismas gali atsižvelgti į sutuoktinių susitarimą ne vėliau kaip pirmąją teismo posėdžio, į kurį šalys buvo tinkamai pakviestos, dieną.

Jei sutuoktiniai nepasirenka taikytinos teisės, santuokos nutraukimui taikoma: valstybės, kurioje pareiškimo dėl santuokos nutraukimo padavimo dieną buvo sutuoktinių bendra įprastinė gyvenamoji vieta, teisė; jei nėra bendros įprastinės gyvenamosios vietos – paskutinės bendros sutuoktinių įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei pareiškimo dėl santuokos nutraukimo padavimo dieną bent vieno iš sutuoktinių įprastinė gyvenamoji vieta yra šios valstybės teritorijoje; nesant bendros sutuoktinių pilietybės – paskutinės sutuoktinių bendros pilietybės valstybės teisė, jei bent vienas iš jų išlaikė šią pilietybę pareiškimo dėl santuokos nutraukimo padavimo dieną, ir visais kitais atvejais – Rumunijos teisė.

Santuokos nutraukimui taikytina teisė taip pat taikoma separacijai.

Žr. Civilinio kodekso 2597–2602 straipsnius.

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Išlaikymo prievolėms taikytina teisė nustatoma pagal Europos Sąjungos teisės taisykles (Civilinio kodekso 2612 straipsnis).

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Santuokos režimui taikytiną teisę pasirenka sutuoktiniai (įprastinės vieno iš sutuoktinių gyvenamosios vietos teisė, taikoma pasirinkimo dieną; bet kurio iš sutuoktinių pilietybei jos pasirinkimo dieną taikoma teisė arba valstybės, kurioje po santuokos sudarymo buvo pirmoji įprastinė bendra sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė). Ši teisė taikoma viešumo ir vykdymo užtikrinimo priemonėms, kurių imamasi prieš trečiuosius asmenis, o alternatyviai sudarymo vietos teisei – formalumams, reikalingiems vedybų sutarčiai sudaryti.

Susitarimas dėl sutuoktinių turto režimui taikytinos teisės gali būti sudarytas prieš sudarant santuoką, santuokos sudarymo metu arba būnant susituokus. Oficialios šio susitarimo sąlygos numatytos teisėje, kuri pasirinkta santuokos režimui reglamentuoti, arba susitarimo sudarymo vietos valstybės teisėje. Jei sutuoktiniai nepasirinko jų santuokos režimui taikytinos teisės, jam taikoma bendriesiems santuokos padariniams taikytina teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2590–2596 straipsnius.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Rumunija taiko Reglamentą (ES) Nr. 650/2012.

Pagal nacionalinę teisę paveldėjimui taikoma valstybės, kurioje mirusiojo mirties metu buvo jo įprastinė gyvenamoji vieta, teisė.

Asmuo gali pasirinkti paveldėjimui taikyti savo pilietybės valstybės paveldėjimo teisę. Jei pasirenkama taikytina teisė, ji taikoma sutikimo, išreikšto padarius pareiškimą dėl taikytinos teisės pasirinkimo, buvimui ir galiojimui.

Testamento parengimas, pakeitimas ar atšaukimas laikomas galiojančiu, jei šis dokumentas atitinka formalius reikalavimus, taikytinus jo parengimo, pakeitimo ar atšaukimo dieną arba testatoriaus mirties dieną pagal: nacionalinę testatoriaus teisę; įprastinės gyvenamosios vietos teisę; dokumento parengimo, pakeitimo ar atšaukimo vietos valstybės teisę; nekilnojamojo turto buvimo vietos valstybės teisę arba teismo ar institucijos, atliekančios paveldėto turto perdavimo procedūrą, valstybės teisę.

Jei pagal paveldėjimui taikytiną teisę palikimas yra nepriimtas, Rumunijos teritorijoje esantį turtą pagal Rumunijos teisę dėl nepriimto palikimo perėjimo perima Rumunijos valstybė.

Žr. Civilinio kodekso 2633–2636 straipsnius.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Pagal turto buvimo vietos teisę (*lex rei sitae*) reglamentuojami tokie klausimai: turto valdymas, nuosavybė ir kitos daiktinės teisės, įskaitant įkaitą; (prasidėjus nuosavybės laikotarpiui) svetimas valdymas; (jei susiklostė teisinė aplinkybė, dėl kurios atsirado, buvo pakeista ar išnyko ši teisė) daiktinių teisių į turtą, kurio buvimo vieta pasikeitė, atsiradimas, perdavimas ar išnykimas; (dėl kilnojamojo turto įkeitimo sutarties sudarymo) kilnojamojo turto įkeitimo galiojimo, viešinimo ir padarinių sąlygos; viešinimo formos ir teisių, susijusių su nekilnojamoju turtu, atsiradimo formos ir (vagystės ar eksporto arba reikalavimo pareiškimo metu) reikalavimai dėl pavogto ar neteisėtai eksportuoto turto.

Tranzitu gabenamam turtui taikoma jo išsiuntimo vietos valstybės teisė.

Daiktinių teisių į transporto priemonę atsiradimui, perdavimui ar išnykimui taikoma: laivo vėliavos valstybės teisė arba orlaivio registracijos valstybės teisė; geležinkelių ir kelių transporto bendrovės organizaciniam statusui taikytina teisė.

Akcijų ar obligacijų išleidimui vardine ar pareikštine forma taikoma jas išleidžiančio juridinio asmens organizaciniam statusui taikytina teisė.

Intelektinės nuosavybės objektu esančio kūrinio autorių teisių atsiradimui, turiniui ir pasibaigimui taikoma valstybės, kurioje kūrinys buvo pirmą kartą viešai paskelbtas, teisė.

Pramoninės nuosavybės teisių atsiradimui, turiniui ir pasibaigimui taikoma valstybės, kurioje buvo atliktas deponavimas ar registracija ar kurioje buvo pateikta deponavimo ar registracijos paraiška, teisė.

Žr. Civilinio kodekso 2613–2632 straipsnius.

3.9 Bankrotas

Nuostatos dėl taikytinos teisės įtvirtintos Įstatyme Nr. 85/2014 dėl bankroto ir nemokumo prevencijos procedūrų, skirtame palengvinti Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 taikymą.

Paskutinis naujinimas: 13/04/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.